

Vragen aan... Saskia Bantjes Arostegui

Je bent al bijna 20 jaar actief met natuurstudie en -educatie, maar daarvoor heb je in veel verschillende landen gewoond. Hoe ben je in Nederland terechtgekomen?

Ik kom uit een internationaal gezin met een Nederlandse vader met roots in de Zaanse Schans en een moeder geboren in El Bluff, een dorpje aan de Atlantische kust van Nicaragua. Het 'van gemengd bloed zijn' vind ik interessant en het heeft mij veel speciaals gebracht. Zo heb ik ervaren dat mensen mij niet snel kunnen plaatsen en dat ik gemakkelijk onopgemerkt kan integreren overal ter wereld. Mensen denken vaak gewoon dat ik een van hen ben.

Via New Orleans, Canada en de VS is mijn familie in Nederland in Enschede beland waar mijn vader hoogleraar werd aan de Universiteit Twente. Ik moest hard werken om Nederlands te leren. Maar kinderen leren snel en integreren in Twente was niet moeilijk. De campus van de UT bleek een heerlijke natuurlijke speelplek. Als kind ging ik vaak de natuur in en ben ik ook lid geworden van de NJN. Het Twentse coulisselandschap met zijn lappendeken van kleine akkers en weilanden, omzoomd door houtwallen, singels, beken en dalen ligt mij na aan het hart. Ook heb ik goede herinneringen aan de speciale veengebieden in de regio: Haaksbergerveen, Witte Veen, Wierdense veen, Aamsveen. Ik ben een wereldburger, maar voel me thuis in Twente.

Hoe ben je geïnteresseerd geraakt in de natuurstudie, en specifiek mossen?

Mijn vader hield van reizen en de lange zomervakanties met het hele gezin in Europa voedden het gevoel een wereldburger te zijn. We huurden een eenvoudig huisje in een klein dorpje en deden ons best om, elk jaar weer, zoveel mogelijk te leren en te integreren. Schotland, Noorwegen, Spanje of Oostenrijk, overal maakten we vrienden en voelden wij ons thuis. We dompelden ons onder in de lokale cultuur, het eten, de gebruiken. Niet als toeristen, maar als geïnteresseerde medemensen. De natuur was altijd de belangrijkste attractie. Zo is al heel vroeg mijn liefde voor de natuur overal ter wereld ontstaan.

Ik heb tropische landbouw gestudeerd en heb onderzoek gedaan in Nicaragua naar de biologische bestrijding van *Spodoptera frugiperda* in katoen, mais en bonen met *Neoaplectana carpocapsae*. Na mijn studie ben ik door Buitenlandse Zaken uitgezonden om in rurale landbouwprojecten te werken. In projecten in Mauretanië, Zimbabwe, Guinee Bissau en Vietnam heb ik heel snel veel lokale talen moeten leren. Alles was steeds weer nieuw. Ik moest zelfstandig analyseren, plannen maken, organiseren, monitoren/evalueren en steeds heel veel schakelen. Ik heb geleerd om mijn ogen goed te gebruiken om de lokale gebruiken, cultuur en historie echt te zien en te begrijpen en deze lokale kennis met mijn eigen kennis samen te brengen om tot duurzame samenwerking en succesvolle projecten te komen. Deze manier van kijken komt mij nu ook heel goed van pas bij het bestuderen van mossen en het opmerken van specifieke details.

Na terugkeer uit het buitenland heb ik een jaar cursus Ecologie en Beheer van het Nederlandse landschap en landschapselementen gevolgd, waarbij ik naar allerlei verschillende biotopen in Nederland afreisde om planten te bestuderen. Tijdens deze cursus ben ik verschillende keren op pad geweest met de inspirerende en grappige Klaas van Dort. Zo ben ik ondergedompeld in de wereld van mossen en korstmossen.

In dezelfde periode heb ik ook natuurwetenschappen gestudeerd in Utrecht. Het steeds blijven doorleren is een rode draad in mijn leven. Van het één rol ik in het ander. Na inventarisatiewerk in de tropische en subtropische kas van de Botanische tuin Utrecht en update van de collectiedatabase heb ik een aantal modules over tropische plantenfamilies gevolgd bij de Universiteit Leiden. Daardoor kon ik werken aan het project Planten voor de Toekomst (project van 24 botanische tuinen) en mij aansluiten bij het Levend Archief dat als doel heeft de genetische diversiteit van bedreigde inheemse planten te beschermen door opbouw van een nationale zadencollectie. Hierdoor heb ik gewerkt in verschillende botanische tuinen, alsook in de oerwoud in Colombia.

Je bent betrokken bij flink wat planten- en mossenactiviteiten in de regio Utrecht, en zelfs in Caribisch Nederland. Kun je daar iets meer over vertellen?

Bij de Caribbean Netherlands Science Institute (CNSI) op St. Eustatius heb ik twee projectvoorstellen geschreven en hieraan uitvoering gegeven: een participatief tuinbouwproject met de lokale bevolking en een project ter bescherming van de koraalriffen. Dit laatste project beoogde erosie te voorkomen door het planten van een inheemse lokale plant met zeer diepe wortels langs de contouren van het eiland.

Terug in Nederland heb ik een module Tropical Biodiversity and Field Methods gevolgd waarna ik met Naturalis weer terug kon naar St. Eustatius (met vulkaankrater The Quill). Met andere Naturalis-onderzoekers hebben wij planten, vlinders, insecten, schelpen, vleermuizen, mossen en korstmossen verzameld (met Michael Stech). Bij terugkomst heb ik gewerkt aan de verzamelde herbariumplanten.

Tijdens Corona hebben wij met een groepje mensen een mossengroep opgezet voor Utrecht, Nieuwegein en Houten. De groep bestaat nu nog. Elk jaar gaan wij naar de Ardennen om mossen te verzamelen en te determineren. Ook met de KNNV-groep Zeist ga ik op pad om mossen te zoeken.

Ik ben actief lid geworden van de BLWG om mijn kennis van mossen te vergroten. Mossen zijn niet makkelijk, je moet er echt aan trekken om verder te komen. Daarom probeer ik met elke excursie mee te gaan.

Wat is je favoriete mos?

Het landschap, de specifieke biotopen bestuderen, onderzoeken van soorten (met de microscoop en in de boeken snuffelen) en het plaatsen van soorten in het algehele plaatje vind ik het interessantst. Ik heb niet echt één favoriete mossoort. De celstructuren van alle mossen blijven bijzonder mooi om naar te kijken. Als ik iets moet benoemen dan zou dat *Neckera crispa* zijn, of een laatste vondst in de Ardennen: *Hookeria lucens*. Maar volgend jaar zou het net zo goed iets anders kunnen zijn.

Wie is de volgende persoon in deze reeks?

Ik zou graag Bert Geerdes aandragen. Met een groepje zijn wij in 2024 in zijn camper afgereisd naar het BLWG zomerkamp in Polen. Na de excursies hebben wij in de avonden nog veel determineerwerk uitgevoerd. In Zeist heeft hij zijn eigen groep waar ik graag aan deelneem om meer te leren. Bert heeft vast wel iets interessants te vertellen over zijn reizen naar Nieuw-Zeeland en Spanje waar hij na zijn pensionering overspoeld werd door prachtige mossen.

Een notenkraker voor de BLWG

Het zou fijn zijn als het bestuur van de BLWG de organisatie iets meer zou kunnen openbreken. Ik vind de BLWG een wat gesloten organisatie. Er is vast meer openheid mogelijk. Het zou bijvoorbeeld fijn zijn als er meer informatie vrij zou komen over het onderzoek dat uitgevoerd wordt: vooraf, tussentijds en achteraf. Wat zit er in de pijplijn? Daar krijg je nu geen duidelijk beeld van. Ook zouden er meer mogelijkheden gecreëerd kunnen worden voor BLWG-leden om aan te sluiten bij onderzoeksprojecten. Speciale excursies met een specifiek onderzoeksdoel kunnen hier direct aan gekoppeld worden. De individuele kennis van leden kan aanzienlijk beter benut worden. Door projecten op te delen in kleinere deelonderwerpen zou er meer kennisuitwisseling plaats kunnen vinden tussen BLWG-leden onderling, zonder de ervaren mossenkenners te overbelasten.

Waterval Shaki in Armenië. Zoektocht naar planten met Tamar Galstyan (mei 2025).